

Ramon Menal, el primer president de la Societat Catalana de Micologia

Ramon Menal i Armisen nasqué a Terrassa l'any 1917 i morí a Barcelona el 2 de novembre de 1985. Pocs dies abans l'havíem vist, animat i rioler com sempre, treballant en la preparació de l'exposició anual de bolets organitzada per l'Institut Botànic de Barcelona i la Societat Catalana de Micologia. Encara que ens digué que estava una mica delicat de salut, poc ens podíem pensar que era la darrera vegada que parlàvem amb ell.

El senyor Menal es féu conèixer del públic l'any 1970, amb motiu de la seva participació en un concurs de la televisió, on acredità un coneixement molt poc comú dels bolets i un tarannà racional i assenyat.

El seu camp d'activitat professional era molt allunyat de la micologia; ell era inspector de subministraments de Forces Elèctriques de Catalunya, S. A. Per això va sorprendre que, de sobte, demostrés una erudició tan considerable en una matèria molt especialitzada, com és la ciència dels fongs.

Certament, el cas del senyor Menal no és pas únic en la història de la nostra cultura. A Catalunya, les ciències d'observació i en particular la Botànica, deuen molt a l'esforç de treballadors de bona voluntat, no professionals, que han contribuït d'una manera desinteressada a atenuar les conseqüències de la manca quasi total de recerca científica organitzada, resultat de la negligència de les corporacions públiques i del secular règim d'abandó en què els organismes estatals han mantingut la nostra terra.

Però si l'estudi de les plantes superiors té una història ja llarga i honorable en els Països Catalans, en l'estudi dels fongs fins no fa gaire temps hom havia fet ben poca cosa. Sense mestres, sense llibres, sense microscopis, sense relacions internacionals, era molt difícil d'assolir resultats seriosos. Per això, malgrat el valuós treball d'alguns precursors, com el Dr. Joaquim Codina, de la Cellera, quan el Dr. Pius Font i Quer, el gran impulsor de la Botànica catalana, es proposà de fer avançar l'estudi dels vegetals inferiors, no tingué altre remei que recórrer a l'ajut de gent de fora. Cal que recordem que quan Font i Quer inicià les exposicions de bolets de l'Institut Botànic de Barcelona, l'any 1931, cregué necessari de fer venir especialistes estrangers per tal que la determinació de les espècies tingués prou garantia.

Cap a 1960, als darrers anys de la seva vida, Font i Quer parlava molt sovint de la conveniència de constituir una societat per a l'estudi de la Micologia, que reunís, d'una banda, els científics universitaris, que aleshores començaven ja a sorgir i, de l'altra, els nombrosos afeccionats, molts d'ells bons coneixedors pràctics dels bolets. La consciència de l'ampla base popular que té a Catalunya la micofília i l'exemple de nombrosos països europeus, on societats semblants funcionen satisfactòriament i amb regularitat, li feien pensar que la societat havia d'ésser viable. Però la situació política, poc favorable a l'existència de societats, ni tan sols científiques, no permeté que Font i Quer dugués a terme el seu propòsit.

Això no obstant, les idees que sembrà no caigueren pas en el buit. Pocs anys més tard, pels volts de 1970, havent canviat una mica la situació general i augmentat ràpidament la cohesió del nucli d'afeccionats a l'estudi dels fongs, començà a concretar-se el projecte. I el 1972, la Societat Catalana de Micologia adquirí estat oficial.

Ramon Menal fou un dels elements més actius i entusiastes del grup de fundadors de la Societat, de la qual esdevingué el primer president.

Des del moment que començà a actuar públicament com a micòleg, treballà sempre amb una gran intensitat. Ja l'any 1971 publicà un petit manual: «Setas, guía para el aficionado», editat a Pamplona. D'aleshores ençà es mantingué sempre a primera línia en la tasca de preparar i de fer excursions, reunions de treball, exposicions, cursets, actes diversos de divulgació, etc. La seva col·laboració en les activitats de l'Institut Botànic de Barcelona fou constant i d'un gran valor. També sostingué intenses relacions amb els micòlegs de tota la Península i de l'altra banda dels Pirineus.

En reconeixement de la seva obra, la Societat Catalana de Micologia el nomenà president honorari perpetu el dia 23 de desembre de 1978.

El senyor Menal era un gran estudiós, però, a més, es feia estimar per la seva afabilitat i simpatia. Sabia unir una franquesa jovial i una cordialitat efusiva a una gran prudència i a un tacte refinat, que li permetia d'aglutinar al seu voltant, sense dificultats, gent de molt diversos nivells culturals i científics.

La seva desaparició és una pèrdua molt greu per a la Societat Catalana de Micologia i ha estat molt sentida pels nuclis de botànics que s'agrupen al voltant de l'Institut Botànic i de les Universitats de Barcelona, així com per tots els amics de la Micologia catalana.

Oriol de Bolòs